

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvo v delu in zabavo.

Škafja vsak štirtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrijske države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katastralnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta štov. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta štov. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust, inserati se sprejemaj do srede s jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

## Sovražniki v lastni hiši.

Na Ogrskem je mnogo gnjilega. Nekaj protestantskih, framasonskih in od Židov odvisnih plemenitašev se je zvezalo, ki delajo z vsemi sredstvi na to, da razbijejo avstro-ogrsko državo in da sebi zagurajo dobre gnotne dohodke, Duša vsega gibanja je protestantski grof Tisa, sedanjí zborníčni predsednik, verna pomagata sta mu Lukač, sedanjí ministrski predsednik, in slaboznani Kuen Hedervari, bivši ministrski predsednik in bivši ban hrvaški.

Najprej je začela ta prekucijska družba s svojim čednim delom na Hrvaškem. Hrvate je bilo treba narediti nezadovoljne z avstro-ogrsko državo in nezadovoljne z vladarsko hišo, kateri so bili Hrvatje vedno po sinovsko vdani. Poslali so jim v to svrbo feldevlja Čuvaja, moža brez znanja, brez vesti in brez ozira. Kakor srednjeveški valpet je vihtel svoj bič nad Hrvaško ter jim vzel slehernó ustavno življenje. Hrvati so sedaj kakor sužnji, vse morajo pretrpeti, vsako krivico prenesti in ziniti ne sme o nobene besede. Vzeta jim je ustava, Mažžari se laško z njimi igrajo kakor mačka z ujetó miško.

V ogrski kraljevini se je mogla habsburška rodovina najbolj zanašati na nemadžarske narode in na kmečko mađzarsko prebivalstvo. Tudi te narode in narodevalce je treba pritisniti ob steno, še bolj nego se je to dogajalo doseďaj. Omenjena revolucijska družba je mnenja, da se bo to najlažje zgodilo potom nove voilne spremembe. Že doseďaj nemadžarski narodi niso imeli mnogo upliva v politiki, ako postane načrt novega voilnega reda postava, ga bodo imeli še manj. Zmanjšati je treba število onih voilnih okrajev, ki so volili za vladarjevo rodovino zveste poslanca, to je geslo mađzarske plemenitaške družbe, in za to se je tudi v novem voilnem redu že temeljito poskrbelo. In še več. Ko so načrt v voilnem odseku presrevali, so sovražniki Habsburžanov predlagali in sprejeli še novo določbo, s katero se zmanjša tudi število kmečkih voilnih upravičencev. Kmet je povsod stebler države, vsled svoje poštenosti uđan Bogu in vladarju, tako tudi na Mađzarskem. Zato je treba lo streti njegov politični upliv.

Zraven pa so ti možje, ki zbirajo sedaj nad Mađzarsko nesrečo in nezadovoljnost, zelo dvomljive vrednosti. Grof Kuen Hedervari je prišel na Hrvaško ubožnejši nego cerkvena miš, ker ta nima vsaj dolgov, a iz Hrvaške je odšel kot milijonar. Sedanjemu ministrskemu predsedniku Lukaču se je ravnokar hotelo v sodni čvorani dokazati, da je oškodoval državo pri pogodbi z bankami zaradi soli za okroglo 4 milijone in jih uporabil za volitve. Grof Tisa je sicer osebno čist, toda kdor drži žakelj drugemu, je skriv.

Avstro-Ogrska država ima najhujšega sovražnika ne morša v Črni gori ali v Srbiji, ampak doma na Mađzarskem. Tamkaj polaga brezvestna liberalna plemenitaška družba mino za mino, da razstrelí skupno avstro-ogrsko državo in odvzame Habsburžanom ogrske dežele. Skrajni čas je, da se naša država kmalu preosnuje na drugi podlagi, ki ne bo na eni strani izročala vseh narodov Nemcem, na drugi Mađžarom, ampak kjer bodo vsi narodi pod varstvom močnega habsburškega orla uživali enake pravice v enotni, le po narodnostih urejeni avstrijski državi.

## Vojska.

Mladoturki se že gotovo kesajo, da so strmoglavili mladoturško vlado, ki je hotela z Odrinom kupiti mir. Razmere v turški armadi so tako slabe, upanje na kak uspeh proti zaveznikom tako majhno, da bi sedaj že tudi mladoturška vlada rada sklenila mir, ko bi ga nasprotniki le hoteli sprejeti. Toda sovražnik poče več miru za tako nizko ceno kot prej. Velevlasti to vedo, zato tudi nočejo v prilog Turčije posredovati. Turki sicer razpošiljajo vest, da si tudi bolgarsko ljudstvo želi miru. To je verjetno, ampak ne pod nečastnimi pogoji.

Odrin obstreljujejo bolgarski in srbski vojaki nadalje, a posebnega se ni nič zgodilo. Ravno tako ne pri Janini in Skadru. Odločitev še ni prišla, čeravno se vršijo boji neprestano naprej. Iz tabora bolgarskih in turških čet ob Čataldži se poroča o majhnih praskah in manevriranju manjših oddelkov, sicer pa je vse pri starem.

Toda kaj se godi na galipolskem polotoku, ostaja zavito v tajinstveno meglo. Ne more se nič gotovega izvedeti. Zasebna poročila oznanjajo že skozi več dni dan za dnevom, da se vrši pri Bulairu velika bitka. Vendar natančnega se ne more nič izvedeti. Uradnih poročil pa sploh ni, niti od bolgarske niti od turške strani. Gotovo je, da je treba dogodkom na galipolskem polotoku posvečevati največjo pozornost, kajti kadar bo galipolski polotok v bolgarskih rokah, je morská pot do Carigrada prosta. In v istem trenutku, ko bodo lahko plule grške ladje proti Carigradu, se bo tudi bolgarski mravljinjak ob Čataldži začel gibati in Bolgari bodo po suhem korakali proti Carigradu, da pozdravijo z grškim brodom skupaj turškega sultana.

Velevlasti so se ponudile Rumuniji in Bolgariji, da hočejo posredovati v sornih točkah zaradi meje. Obe državi sta jim izročili svoje zahteve in tako je sedaj vsaj za več dni izključen krvavi spopad med Rumunijo in Bolgarijo. Med Rusijo in Avstrijo se vršijo zaradi mej nove Albanije neprenehoma pogajanja, ki tečejo baje tako, da bi vendar moglo priti do sporazumljenja.

## Avstrija in Rusija.

Zopet se sliši in čita, da je zadnje dni razmerje med Avstrijo in Rusijo postalo zopet prijaznejše. a tudi to se čita, da se Rusija lastno oborožuje in dela vojne priprave ob naši meji ter da tudi Avstrija ne zanemari svojih mej proti Rusiji. Avstrija in Rusija se tako sivo gledata, ker ima vsaka svoj načrt. Kako bi se naj uredile razmere na Balkanu. Avstrija ne dovoli, da bi balkanske slovanske države razdelele med seboj Turčiji odvzeto tako, kot je njim prav. Avstrija ne dovoli, da bi se razširila Srbija do morja, ne dovoli, da bi Črnogorci dobili Skader, ki ga oblegajo že mesece in mesece in ki jih je stal že na tisoče mož. Avstrija ne dovoli, da bi kos stare Turčije, ležeč ob Jadranskem morju, od Črne gore do Valone, pripadal balkanskim državam, ampak zahteva, da se na tem ozemlju ustanovi nova država, takozvana Albanija. Ta država bi bila kakor klin zabita med 3 slovanske balkanske države in bi jim branila pot do morja. Njeno roparsko prebivalstvo — Albanci so po večini divji narod — bi delalo vedno neprimliko, zdaj Srbiji, zdaj Črni gori, zdaj zopet Grkom ali Bolgarom, in miru bi na Balkanu ne moglo biti. Tega pa Rusija ne mara in se nahaja v tem v soglasju z balkanskimi državami. Rusija se ne boji, da bi balkanske države postale premočne. Ona more od njih pričakovati samo povečanje svoje lastne moči. In Rusija dela na to, da balkanske države čim več pridobe in se oproste vsega, kar bi moglo ovirati v bodočnosti njih razvoj. Rusija je proti temu, da se ustanovi velika Albanija, ki bi odrezala Srbijo od morja. Če pa se že Albanija ustanovi, pravi Rusija, se morajo potegniti njene meje tako, da ostanejo Albanci samo tisti kraji, kjer prebivajo samo Albanci. Mesta Skader, Ipek, Prizren, Djakovo pa ji nikakor ne smejo pripadati in morajo postati Skader črnogorski, ostala 3 mesta pa srbska. Avstrija pa se vsemu temu protivi.

Iz tega zelo si nasprotnega stališča pri presojanju in reševanju balkanskih razmer je razumljivo nasprotje med Avstrijo in Rusijo. Razumljivo je tudi, ako se nasprotja ne morejo v par dneh poravnati. Če bo pa na obeh straneh dobra volja in odkritosrčna ljubezen do slovanskih narodov, se bo gotovo našlo končno sporazumljenje in sprava.

## Albanija in Avstrija.

Avstrijska vlada se močno zavzema, da bi se ustvarila na Balkanu samostojna država Albanija in da bi bila kolikor mogoče velika. Sedanjí voditelj naše zunanje politike, minister grof Berhtold namreč računa, čim večja bo Albanija, tem lažje se bo moglo njeno pomočjo krotiti Črnogorce in posebno Srbe. Grof Berhtold torej hoče, da si Avstrija ohrani vpliv in odločujočo besedo na Balkanu v zvezi s prihodnjo, po večini turško Albanijo, ne pa v zvezi s slovanskimi balkanskimi državami, s Srbijo in Črno goro. Dunajski časnikar baron Hlumecki, ki ima tesne zveze z nemškimi politiki, je pa nedavno pisal, da zahteva tudi, korist Nemčije, da Avstrija in od nje odvisne države (Albanija) segajo do Jadranskega morja, ne pa jugoslovanske države. Iz tega si lahko razlagamo navdušenje naših Nemcev za veliko Albanijo, ki bi

gotovo ne bilo tako veliko, ako bi se šlo samo za avstrijske koristi.

Mnogo boljše bi pač bilo, da bi grof Berhtold iskal v politiki in gospodarskem življenju prijateljskih zvez s Srbi, Črnogorci in Bolgari, kakor da si ustvarja novo državo Albanijo, o kateri se sploh ne ve z gotovostjo, kako politiko bo delala v prihodnosti. Ni namreč takó gotovo, kakor si grof Berhtold misli, da bo Albanija na vsak način in za vse čase šla z Avstrijo. Mlajši izobraženi naraščaj v Albaniji nikakor ne gleda, v Avstrijo, ampak v Italijo. In Italija se tega zaveša ter dela z modro politiko, da si Albance pridobi. Njej je tudi lažje, ker ni sosedja Srbom in Črnogorcem, kakor mi. Rusija si hoče s prijateljstvom ohraniti jugoslovanske države, in to bi bila tudi zelo modra pot za Avstrijo, da si jih pridobi, gotovo sigurnejša nego nova Albanija, katere še do danes ni.

Avstrijski Nemci sami izražajo bojazen, da z Albanijo Avstrija ne bo našla poti do sre jugoslovanskih držav na Balkanu. Liberalna „Neue freie Presse“, izhajajoča na Dunaju, se dne 15. t. m. norčuje: Radi Peči ali Djakova ali Prizrena (— ta mesta je pred nekaj časa Avstrija z velikim povdarkom zahtevala za novo Albanijo —) začeti kako vojsko, je gotovo ena najbolj prsmojenih misli, ki so jo človeški možgani mogli kedaj imeti! — Krščansko-socialni dnevnik v Solnogradu, „Salzburger Chronik“ pa je dne 18. t. m. izvajal: Zaradi par mest, o katerih se ne ve, kateri narodnosti pripadajo, bi bilo nesmiselno, začeti vojsko. Ljudstva monarhije niso voljna zaradi enega albanskega mesta iti v vojsko. Albanija, naj bo velika kakor hoče, ni vredna kosti enega samega nemškega vojaka! Od Albanije ne bomo imeli nič, pač pa veliko od slovanskih balkanskih držav, če jih bomo podpirali. Avstrija si more pridobiti ljubezen Srbije, Črne gore in Bolgarije, katero je po nemnem zapravila. Balkanske države imajo pravico do znatnega dela Albanije.

Dobro bi bilo, da bi avstrijska vlada upoštevala te nasvete ter naši Avstriji s prijateljskim postopanjem skušala pridobiti močnej vpliv in velik ugled na Balkanu.

## Ruske priprave.

Vkljub vsem poročilom, da se nam ni bati nobene vojske, se Rusija neprestano in vestno oborožuje. Trdnjave na zahodni in jugozahodni meji se z največjo hitrico popravljajo, razširjajo in na novo utrjujejo. Zaposlenih je poleg velikanskega števila vojštvá tudi 30.000 kmetov. Iz Angleške, Francoske in Švedske je dobila vojna uprava silne množine bodicnih žic, ki jih ovijajo okoli utrjenih postojank. Največja važnost se polaga podzemskim minam in ročnim granatam, ki so pri obrambi Port-Arturja Rusom dobro služile.

Oskrbi trdnjav z močo, žitom, z zmrznjenim sibirskim mesom in z drugimi živili, posveča vojna uprava že od oktobra lanskega leta največjo pozornost. Dočim se je prej komaj celo leto uvozilo iz Sibirije do 320.000 ton, znaša že sedaj uvoz od novembra lanskega leta 592.000 ton. Ker se plačuje govedo v Sibiriji po 5 do 10 rubljev, je meso zelo poceni. Zlasti pa omogoča bogata letina 1912 obilni nakup žita in krme.

Železniške zveze na zahodu Rusije so se v zadnjem 10letju zelo pomnožile. Važna železniška križišča in mostovi so močno utrjeni. Tudi ceste so v dobrem stanju. Za prodirajočo tujo armado pomenijo veliko oviro ruske železnice, ki imajo širši tir kot pa sosednje države: Nemčija, Avstrija in Rumunija. Železnice bi bile tedaj neporabne. Nasprotno pa ima Rusija veliko lokomotiv, ki so tako zgrajene, da se dajo kolesa tiru primerno postaviti.

## Nova mirovna pogajanja?

Neobvezno, neurađno se Mladoturki zelo trudijo, da bi se začela zopet mirovna pogajanja. Njihí zastopnik je Haki-paša, Angleški poslanik je te dni tudi bolj prijateljski nego uradno sporočil bolgarskemu ministrskemu predsedniku Gešovu, da je Haki-paša bistveno sprejel mirovne pogoje, katere so predlagale velesile, to je odstop Odrina in da se prepusti evropskim velesilam odločitev glede usode egejskih otokov. Poslanik je tudi vprašal Gešova, kake nove mirovne pogoje bi sedaj stavila Bolgarija. Bolgarska zahteva sedaj izven odstopa Odrina tudi vojno odškodnino in mnogo več ozemlja nego pri zadnjih pogajanjih. Zah-